

МБОУ "Яшкульская СОШ"

Мастер-класс

по калмыцкому языку

**"Применение активных
методов работы на уроках в
начальной школе"**

Подготовила

учитель начальных классов

МБОУ "Яшкульская СОШ"

Дюгидова Х.М.

Мана хальмг келн улс гүн, хурц келтэ, соньн туужта. Бийэн хальмгв гиж сандг күн келэн, туужан, сойлан, авц -бэрцэн, урн үгин зөөрэн медх зөвтэ.

Би хальмг келн улсин класст һурвн жилдэн көдлжэнэв.

Ода би хойрдгч келн улсин класст долан хонгт тавн дэж хальмг келнэ кичэл өгнэв. Наадк эсвин, орс келнэ, йиртмжин, умшлһна кичэлмүдэн хойр келэр давулхар зүткнэв.

Эн хальмг келнэ кичэлмүдтэн амн - үгэр келлһнэ көдлмш кенэв. Хальмг зэнгсин айлт ямаран болдгинь чигн бас зааж медүлнэв. Дэкэд эн цагин туршт сурһульчнр келлһ өргжүллһнэ көдлмш болн хальмг тускар келнэ грамматикин түрүн медрл өгнэв. Энүг орс келнэ грамматикэр дамжулж заанав.

Дэкэд болхла, кичэлмүдтэн сурһульчнр соңслһна эв - арһар хальмг үгмүдин чинр-утхинь медж авна, эврәннь үгин саң икдүлнэ, гүүдүлнэ. Кемр, мини санар, сурһульч соңссан сээнэр медхлэ, умшсн болн бичсн юман чигн эн медж күцэнэ. Сурһульчнрин наснлань ирлцнгү умшлһна кичэлмүдт Эрэсэн болн Хальмг Таңчин туужин төрмүд өггднэ. Келлһ өргжүллһнэ төрмүд: «Зун күүнэ чирэ үзхэр, нег күүнэ нер сур», «Садта күн - салата модн», «Мана гер», «Мана хаша», «Мал асрхла амн тоста», «Зерлг ангуд», «Шовуд», «Сурһуль - ухани булг», «Мини класс», «Мини үүр», «Мини дурта керг», «Хувцн» бас орна. Эн көдлмш йир чинртэ, юнгад гихлэ, бичкдүд келх төрэн чикэрн соңсна, нүдэрн үзнэ. Тим кевэр хальмг кень ясрад, батрад йовна.

Кичэлмүдтэн күүкдин шунлтыг өөдлүлхин кергт оln зүсн наадд, үүдэгч янзта даалһврмуд олзлнав. Дэкэд сурһульчнриг соньлсулхин төлэ оln зүсн эв - арһс: даржнгуд, үлгүрмүд, тоолдгуд, тээлвртэ туульс, физминуткс нань чигн бас олзлнав. Кичэлдэн наадд олзхла, күүкд эвр дурлна, шунмһа кевэр орлцна, кичэлин күсл күцгднэ. Күүкдин кел ясрулхин, өөдлүлхин төлэ кичэлин хөөн бас оln көдлмш кегднэ. Хальмг улсин сэн өдрмүдт «Зул», «Цаһан Сар», давулад, хуучн авъясла таньлдна, нэр - нааднд орлцна. Эн саамд эк-эцкнр гиич болж ирнэ, күүкдиннь медрл үзнэ.

Дэкэд мана классин сурһмжлач күүкдлэ соньн наадд олзлна: «Мөңгн бүс», «Бөк ноолдлһн», «Шаһа наадлһн».

Хальмг ду, бийһэн дасна, авъясмудла таньлдна, урн үгин зөөрэс бас дасна. Иигэд би эврәнн сурһмжлачтаһан кичэлмүдэн, оln зүсн көдлмшэн давулж, хальмг келэн, хальмг улсин хуучн авъясан даснавидн.

Хальмг олт-эмтнэ жирхлд «Цаһан» гидг нертэ байрин өдр бээнэ. Тер сэн өдр – үвлин сүл, хаврин түрүн өдр. Цаһан өдр өрк-бүл болһн өөк хаяд, боорцг буслһад гертэн күншү үнр һарһдг. Хамг эмтн өрлэ босж, хот- хоолан белдэд, цуг өрк- бүлэри шин эс гиж цевр хувц өмсх зөвтэ, терүнэ нег-негндэн белгэн өгч цаһалх.

Ода танд, күндтэ багшнр, мини классин сурһульчнр Цаһана авъяс үзүлх.

Хальмг у-өргн теэгт бээсн цуг хальмг би биилж эс чадна гисн берк болх. Ода мадн келх үгэн келчксн, цэ- чигәһэн эдлчксн, Цаһана белгэн белглчксн, байрин нээрэн цаарандань йовулхмн. Гиичнр, шурд гиж нааран һарч биилтн.

Цааранднь би танд, багшнр, кичэлин энг үзүлнэв.

Кичэлин төр: « Цаһана боорцгуд»

Кичэлин күсл: боорцгин нерд медх, боорцгуд пластилинар кех.

Цаһан өдрлэ ямаран боорцгуд кех кергтэ? (Кит, хорха, целвг болн н.ч.)

Сурһульчнр һарад, боорцгуд тускар зэңгүд келх.

- Ода пластилинар көдлһүд. Боорцгуд нерд меднэт, ода пластилинар боорцган кетн.

- Эн ямаран боорцг? (сурһульчнр хэрү өгнэ)

Кичэлин аш: Ода бичкүдүд танд цаһан сарин ду дуулх.